

"JOS DEKKARIPOLKUSI ON EDENNYT VIISIKOIDEN JA
NEITIETSIVIEN KAUTTA AGATHA CHRISTIEN MAAILMAAN,
TÄMÄ SARJA ON SINULLE."

Kotiliesi

HILJAA KEINUU HIRTTOKÖYSI

BAZAR

ALAN BRADLEY

Alan Bradley

HILJAA
KEINUU
HIRTTOKÖYSI

Suomentanut Maija Heikinheimo

BAZAR

Ensimmäinen painos

Lainauksen Shakespearen *Hamletista* (2. luvussa) on suomentanut Matti Rossi.

Lainauksen Shakespearen *Romeo ja Julia* -näytelmästä

(4. luvussa) on suomentanut Marja-Leena Mikkola.

Lainauksen Arthur Conan Doyle'n kertomuksesta ”Toinen tahra”

(6. luvussa) on suomentanut Tero Valkonen.

Lainauksen Lewis Carrollin teoksesta *Alice peilintakamaassa*

(11. luvussa) on suomentanut Alice Martin.

Lainauksen J. D. Salingerin romaanista *Sieppari ruispellossa*

(12. luvussa) on suomentanut Arto Schroderus.

Suomentaja kiittää Taiteen edistämiskeskusta tuesta.

Bazar Kustannus
www.bazarkustannus.fi

Suomentanut Maija Heikinheimo
Englanninkielinen alkuteos *What Time The Sexton's Spade Doth Rust*
Copyright © 2024 by Amadeus Enterprises Limited
Originally published in the US by Bantam Books, New York, NY
as WHAT TIME THE SEXTON'S SPADE DOTH RUST
Published by agreement with Licht & Burr Literary Agency,
Copenhagen and The Bukowski Agency Ltd., Toronto.

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN 978-952-403-214-8
Taitto Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale
Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@bazarkustannus.fi

Shirleylle

Kun ruostuu lapio haudankaivajan
ja hän turhaan vartoo hautaoluttaan.

ANDREW DODDS: "At the End"

1. LUKU

MAAILMANLUOKAN SUURET AJATTELIJAT ovat usein aamulla herätessään huonolla päällä, ja niin olen minäkin. Jos haluan nousta arkipäiväisyyksien yläpuolelle, tarvitsen yksinäisyyttä niin kuin ilmapallo tarvitsee heliumia.

Ja senpä vuoksi, syötyäni yksin pikaisen aamiaisen Buckshawissa vaivainen varttitunti aiemmin, kyyristelin mustan sateenvarjon alla St Tancredin kirkon ikivanhalla hautausmaalla. Ei ole toista paikkaa, jossa tiedän varmuudella saavani olla yksin ja omassa rauhassani.

Hautausmailla on aivan omanlainen maaperä, ja sateella se kuplii. Olen kehitellyt oman teoriani siitä, mikä ilmiön aiheuttaa, ja tulini paikan päälle suorittamaan lisätutkimuksia, ennen kuin kirjaan ajatukseni paperille.

Kokemukseni mukaan mikään ei virvoita ihmistä yhtä tehokkaasti kuin sontsan suojissa kyyhöttäminen sadesäällä maalaishautausmaan koleaan sumun keskellä. Aivan pään päällä rankkasade rummuttaa kireälle pingotettua mustaa kangasta kuin sotilassoittokunta, ja samaan aikaan voi ahnaasti vetää sieraimiinsa hautakivien, märän ruohon ja ikivanhan sammalen virkistäviä aromeja. Tuo leimahdus avaa mielessä ovia, joiden olemassaolosta ei aiemmin edes tiennyt.

Hautausmaasammal on pehmeä istuinalusta – vaikkakin märkä. Rouva Mulletin mukaan saan vielä reumatismin ja minulle pitää asentaa uudet luut.

Kuulostaa ehkä kylmänkostealta, mutta sisintä lämmitää tieto siitä, että on ypyksin – jos vainajia ei oteta lukuun.

Vainajat eivät saa yhtäkkisiä raivokohtauksia tai tee sähköisen julmia tekoja, eivät heittele lautasia tai ruokailuvälineitä, eivät murjota eivätkä huuda hurjana. Aivan jalkojen alla isot mustat kovakuoriaiset mussuttavat ruumiita, niillä on laajalle levittäytyvä upea juhla-ateria, ja samaan aikaan sienikasvustot sulattavat sulassa sovussa puisten ruumisarkkujen maistuvia jäänteitä. Tuossa valottomassa valtakunnassa valitsee harmonia ja tyytyväisyys, se on hiljaisen arvokkuuden ja kauneuden maailma. Kuoleman iloista tanssia.

Muistelin vuotta, jolloin olin sielujen päivänä lähettänyt taivaalle sylillisen ilotulitusraketteja tämän samaisen hautausmaan syrjäisestä nurkasta. Jokaiseen rakettiin olin raapustanut käsin yhden lähistöllä lepäävän vainajan nimen, joka oli lähes mutta ei aivan unohdettu:

Pam!

Siinä meni Nettie Savage (1792–1810).

Padam!

Samuel Pole (1715–1722).

Räiskis! Arden Glassfield (1892–1914).

Pau! Poks! Poks! Kolmoiskunnianosoitus Annie Starlingille, seurakuntamme vanhallepiialle (1744–1775).

Valitettavasti yhdestä Annien raketista putosi palava tulilanka kirkon räystäskouruun. Sinne kerääntyneet typerät

sammalet ja roskat syttyivät tuleen ja sytyttivät samalla Herran huoneen palamaan. Bishop's Laceyn palokunta piti kutsua paikalle tyrehdyttämään pieni mutta kiivas roihu. Isäni osoitti tyytymättömyytensä vaatimalla, että teen jatkossa kuukausilahjoituksen palomiesten rahastoon, mutta hänen rahojaanhan ne olivat, joten siitä ei koitunut pienintäkään vaivaa. Hankalaa oli vain se, että minun piti käydä viemässä jokainen lahjoitussumma henkilökohtaisesti. Aluksi se oli piinallista ja tunsin olevani kuin surkea maan matonen, mutta loppujen lopuksi sain tutustua moneen palomieheen ja opin liekkien tukahduttamisen kemiaa.

Voi niitä loiston päiviä! Ja kunpa vain saisin ne takaisin!
Nykyään sienet ovat ainoita ystäviäni.

Toisinaan, jos uni ei tule, leikin olevani sieni itsekin. Kuvittelen hiipiväni hiljaa ja kenenkään huomaamatta kuutamon valaisemalla limaisella pinnalla ja popsivani hyvällä halulla pahaa-aavistamattomia kaarnanpalasia. Maiskuttelen sienimäisiä huuliani kuten vain sienet osaavat.

Maiskis! Makoisia männynneulasia. *Maisk!* Pajun kitkerää makua. *Maisk!* Yllättävää kyllä, palanen ruumisarkun kantta, jossa aistii formaldehydin heikon tuoksahduksen. Rohkaistuneena jatkan eteenpäin siinä toivossa, että löytyisi jotain lihaisampaa.

Ja niin edelleen ja niin edelleen... kunnes vajoan harmaaseen ja tokkuraiseen uneen.

Mistä pääsemmekin takaisin St Tancredin sateiselle hautausmaalle.

Minun piti saada olla yksin.

”Flavia!”

Ah, kirottua! Siellä oli Undine, viheliäinen nuori serkkuni, Buckshawin pahin riesa. Miten hän onnistui löytämään minut? Olin työntänyt uskollisen polkupyöräni Gladysin kirkon porstuaan, ensinnäkin siksi että se pysyisi kuivana (Gladys nauttii sateessa viilettämisestä, mutta inhoaa paikoillaan seisomista märkänä) ja toiseksi siksi, että se pysyisi piilossa epätoivotuilta katseilta.

Painuin entistä matalammaksi ja kyyristyin niin pieneksi kuin pystyin, ikään kuin siten voisin kutistua tai jopa muuttua näkymättömäksi. Ehkä se kiusanhenki erehtyisi luulemaan, että märkä sateenvarjoni oli osa mustaa marmorista hautamuistomerkkiä.

”Flavia!”

Pidätin hengitystä ja purin hampaita yhteen. Undine oli sadetakissaan ja vedenkestävässä hatussaan kuin ammattiaan opetteleva haudanryöstäjä.

Hän oli kuitenkin huomannut minut.

”Mitä nyt, oi armaani?” sain lopulta sanottua. Pyyhkäisin sadepisaran silmäluomeltani.

Undine tuijotti minua suu auki ikään kuin olisin juuri laskeutunut taivaasta kultaisen köyden varassa.

”Minkä takia sinun on pakko seurata minua joka paikkaan?” kysyin.

”Koska olen lemmikkikrokotiilisi”, hän supatti. Sitten hän lonksutteli leukojaan niin että kurkusta kuului kam-mottavaa loksuntaa. Nak-nak. Nak-nak.

”Haista hiki”, minä sanoin.

”Olet sekaisin”, Undine sanoi. ”Tiesitkö sen? Olet päästäsi sekaisin.”

Sappeni oli kiehumispisteessä, kuten sanotaan. Purin kieltäni.

”Haluan, että me – sinä ja minä – vannomme valan”, sanoin Undinelle. ”Tässä ja nyt, Pyhän Tancredin pyhällä haudalla, niin sanoakseni, ja lupaamme olla kiltimpiä ja ystävällisempiä toisillemme. Muistat kai, että me molemmat olemme orpoja, ja orpojen pitää vetää yhtä köyttä. Ymmärrätkö, mitä tarkoitan?”

”Vannotaan vain, jukranpujut!” hän sanoi innokkaasti.

”Älä sano jukranpujut”, minä sanoin. ”Kuulostat muuten vatsastapuhujan välikappaleelta. Vietät liikaa aikaa Carl Pendrackan seurassa.”

Carl oli yksi sisareni Ophelian entisistä kosijoista. Hän oli amerikkalainen sotilas, joka oli kotoisin St Louisista Missourista, mistä hän oli muuttanut Cincinnatiin Ohioon. Carlin omien sanojen mukaan hän oli lapsuudessaan joutunut ”muuttamaan kausiluontoisesti”. Carlin roihuavat tunteet olivat jossain määrin hiipuneet sen jälkeen, kun Feely oli avioitunut erään kilpakosijan kanssa, mutta häiden jälkeen Carl oli alkanut taas viettää aikaa Buckshawissa. Kenties syynä oli se, että hän ”jahtasi pienempää riistaa”, kuten toinen sisareni Daffy ehdotti.

”Carl on kiva”, Undine sanoi. ”Hän opettaa minua piereskelemään ’Tervehdys päällikölle’ -laulun. Sillä tehdään kunnia Yhdysvaltain presidentille.”

”Undine! Älä ole karkea.”

”Olisin halunnut opetella ’Hallitse, Britannia’ -laulun, mutta Carlin mukaan se on konserttiteos, liian riskialtis aloittelijalle. Sitä varten pitää harjoitella asteittain, vähän niin kuin kolminkertaista sylkipommiakin varten. Tois-
taiseksi olen oppinut vasta ’Pikku ankka’ -nimisen laulun. Carlin mukaan minun pitää oppia vapauttamaan kontra-
alttoni ja varoa pärskeitä. Niinpä tulen toisinaan tänne har-
joittelemaan. Siltä varalta, että sattuu vahinko, ymmärrät
kai. No, Flavia, tässä olisi sinulle arvoitus: Mikä on valkoi-
nen, siinä on kahva, ja sen ympärillä pörisee?”

”En tiedä, enkä haluakaan tietää”, sanoin.

”Potta!” Undine huusi. ”Kärpäsiä, katsos!” Hän nauroi
kippurassa ja läimi polveaan.

”Olet ällöttävä”, sanoin ja yritin olla hymyilemättä. En
halunnut rohkaista häntä.

”En ole ällöttävä. Olen yritteliäs. Tiesitkö, että eräs
ranskalaismies, Joseph Pujol nimeltään, piereskeli näyttä-
möllä valtavien yleisöiden edessä ja hänestä tuli hävyttömän
rikas? Eikä pelkästään musiikkikappaleita – hän osasi myös
imitoida eläinten ääniä!”

”En halua kuulla enempää.”

”Carlin mielestä minun pitäisi ihan ensimmäiseksi ru-
veta syömään enemmän kaalia, ja lisäksi runsaasti papuja.
Carlin mukaan se saa jopa enkelit anelemaan armoa.”

”Ei kiinnosta.”

”Olet sievistelijä.”

”En ole sievistelijä. Olen sivistynyt ihminen.”

Undine siristi toista silmäänsä ja katsoi minua arvioiden ikään kuin olisin myyntiartikkeli itämaisilla markkinoilla.

”Sinä olet Buckshawin de Luce. Te olette kaikki samanlaisia. Koppavaa sakkia. Tärkkiä ja kastikekulhoja, ei muuta. Plää plää plää. Suksikaa kuuseen. Ibu teki teistä pilaa, tiedät kai.”

Undine kutsui edesmennyttä Lena-äitiään nimellä Ibu. Lena oli kohdannut loppunsa kammottavalla ja näyttävällä tavalla lasimaalauksen sirpaleisiin, joista osa oli peräisin 1200-luvulta.

Undine tirkisteli minua äreästi kuvitteellisten nenäläsien läpi ja lauloi ylimielisellä ja paheksuvalla äänellä:

*”Hys, hys, ei saa hiiskua, ei kurkkia,
kun Christopher Wren piirtää meidän talon nurkkia.”*

”Ei kovin omaperäistä.” Sen parempaa kommenttia en keksinyt.

”Ibu kuuli tuon laulun esityksessä Oxfordissa tai jossain vastaavassa paikassa”, Undine sanoi. ”Mutta hänen mukaansa te de Lucet olette prikulleen samanlaisia.”

”Hän oli luultavasti oikeassa”, sanoin tavoitellen pyhimysmäistä käytöstä edes hetken ajaksi, mutta se tuntui samalta kuin olisi yrittänyt saada otteen hyytelöstä, ja yhtäkkiä minulle tuli kummallisen likainen olo.

Tämäkö oli paras yritykseni kursia kokoon rikkinäistä perhettä? Mitä isä olisi ajatellut minusta?

Isän äkillinen kuolema oli ollut minulle kova kolaus. Se oli tuntunut niin järjettömältä. Aluksi olin yrittänyt rakentaa

itselleni suojamuurin ja teeskennellä, että hän oli edelleen elossa, ainoastaan tavoittamattomissa niin kuin yleensä, nimittäin jossain näpertelemässä sitä hemmetin postimerkkikokoelmaansa. Päivät ja viikot ja lopulta kuukaudet matelivat eteenpäin, ja heräsin yhä useammin öisin omaan itkuuni. Salaa tunsin häpeää, jos löysin kyynelten kasteleman tyyryn, mutta en pystynyt – tai halunnut – selittää asiaa edes itselleni.

Kirkkoherran vaimo pyysi minut mukaansa, koska halusi ”jutella kanssani vähäsen”, kuten hän sanoi. Hän kuulemma ymmärsi, millaista oli olla yksinäinen, eikä minun pitäisi mu-rehtia sen takia. Yksinäisyys ei hänen mukaansa ole synti.

On aina kiusallista, jos joku astuu näkymättömän rajan yli toisen henkilökohtaiselle alueelle. Vaikka tarkoitus olisi hyvä, ylitys on luvaton. Suojamuurista ei enää koskaan voi tulla yhtä läpipääsemätöntä kuin se oli aiemmin.

Kiitin kirkkoherran rouvaa huolenpidosta ja jätin sanomatta, ettei minua yksinäisyys nakertanut. Vaan rakkauden puute. Sekään ei ole synti.

Sitä paitsi asiassa piili muutakin.

Voin auliisti myöntää, ettei minuun sovi kuvaus ”sovin-nainen tyttö”, mutta elämäni oli hiipinyt jotain muutakin – jotain omituisen häiritsevää.

Tuntui kuin minun ja todellisen maailman väliin olisi huomaamattomasti ilmestynyt lähes läpinäkyvä lasiseinä: himmeä utu, joka eristi minut kaikesta muusta. Minun pitäisi tehdä jotain ennen kuin olisi liian myöhäistä, ennen kuin jäisin vangiksi enkä enää pääsisi toiselle puolelle.

Tarvitsin emotionaalista huolenpitoa.

Oli kuitenkin aloitettava käytännön asioista. Ensin tarvitaan lapio ja taltta, vasta sen jälkeen voidaan rakentaa katedraali.

Undine oli kumartunut läheisen hautakiven ylle kaivamaan nenää. Hän teeskenteli lukevansa kiveen kaiverrettuja sanoja.

”Mitä sinä muuten teet täällä?” kysyin häneltä.

”Dogger pyysi hakemaan sinut kotiin”, hän sanoi. ”Hetimitä paikalla.”

”Onko siihen jokin erityinen syy?”

”En tiedä muuta kuin mitä ovien läpi kantautuu”, Undine vastasi. ”Mutta asia koskee rouva Mulletia. Hän on kai tappanut jonkun.”

RAKASTETTU HARRASTELIJASALAPOLIISI ON TÄÄLLÄ TAAS!

Bishop's Laceyn kylässä kuohuu. Erakkomaisesti elellyt majuri Grayleigh kuolee sienimyrkytykseen, ja syytökset kohdistuvat aterian valmistaneeseen taloudenhoitajaan. Kemian salat tunteva ja arvoituksellisiin kuolemantapauksiin erikoistunut nuori harrastelijasalapoliisi Flavia de Luce ei kuitenkaan usko taloudenhoitajan syyllisyyteen ja päättää selvittää tapauksen itse.

Murhatun majurin menneisyys alkaa kietoutua auki: hän on aiemmin toiminut pahamaineisena pyövelinä. Mutta kun johtolangat osoittavat syylliseen, jota kukaan ei osannut odottaa, Flavian maailma kääntyy ylösalaisin.

Hiljaa keinuu hirttoköysi tuo takaisin vaarallisen älykkään Flavia de Lucen, joka on entistäkin sanavalmiimpi, nerokkaampi ja pelottomampi.